

Περιεχόμενα

Κατάλογος πινάκων	13
Κατάλογος σχημάτων	15
Πρόλογος	17
Εισαγωγή.....	19
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. Το αντικείμενο της Οικονομικής Γεωγραφίας: ορισμοί και ερωτήματα...	23
1.1. Εισαγωγή	23
1.2. Ορισμοί και ερωτήματα	23
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. Μέθοδος προσέγγισης και ιστορική εξέλιξη της Οικονομικής Γεωγραφίας	33
2.1. Εισαγωγή	33
2.2. Η «περί μεθόδου» σύγχυση	34
2.3. Μεθοδολογικός ατομικισμός-vs-μεθοδολογικός ολισμός: το ζήτημα των μικρο- και μακροσκοπικών προσεγγίσεων του χώρου και η σχέση δομής-δράστη	35
2.4. Η ιστορική εξέλιξη της Οικονομικής Γεωγραφίας: ένα σχηματικό διάγραμμα	38
2.5. Από την κλασική σχολή χωροθέτησης στους γενικούς νόμους χωρικής οργάνωσης: ποσοτική επανάσταση και λογικός θετικισμός.....	43
2.6. Η κριτική του επαγωγισμού και τα μεθοδολογικά προβλήματα της θετικιστικής Οικονομικής Γεωγραφίας.....	50
2.7. Η μεταθετικιστική στροφή και η ανάδυση εναλλακτικών σχολών οικονομικογεωγραφικής σκέψης	55
2.8. Η σχολή της πολωμένης ανάπτυξης.....	57
2.9. Η συμπεριφορική σχολή.....	58
2.10. Η ριζοσπαστική και κριτική Οικονομική Γεωγραφία: στροφή προς πολιτικοοικονομικές θεωρήσεις του χώρου	60
2.11. Η δεκαετία του '70: η στρουκτουραλιστική τάση στην ανάλυση του χώρου	63
2.11.1. Γενικά	63
2.11.2. Ο στρουκτουραλιστικός μαρξισμός και η αντίληψη του χώρου	65
2.12. Η νέα κριτική-ριζοσπαστική τάση	67
2.12.1. Ο χώρος κάνει τη διαφορά: η χωροκοινωνική διαλεκτική.....	67
2.12.2. Μεταμοντερνισμός και τοπικές αφηγήσεις	74
2.12.3. Διεπιστημονικότητα και πολιτιστική στροφή στην κριτική Οικονομική Γεωγραφία.....	79
2.12.4. Η επιστροφή του πολιτικο-οικονομικού;.....	83
2.12.5. Η ρεαλιστική επιστημολογία: εκτατική και εντατική έρευνα	89
2.13. Οικονομική Γεωγραφία και χωρικός σχεδιασμός	93
2.14. Αντί συμπεράσματος.....	97

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3. Η διάρθρωση της οικονομικής δραστηριότητας	101
3.1. Εισαγωγή	101
3.2. Παραγωγικές (αξιακές) αλυσίδες, βιομηχανικές διασυνδέσεις-συναλλαγές και καταμερισμοί εργασίας	102
3.2.1. Η δομή της παραγωγικής διαδικασίας	103
3.2.2. Η παραγωγική (αξιακή) αλυσίδα	106
3.2.3. Βιομηχανικές διασυνδέσεις-συναλλαγές και καταμερισμοί εργασίας	111
3.3. Στρατηγικές ανάπτυξης των επιχειρήσεων	121
3.3.1. Διαφοροποίηση, οριζόντια και κάθετη ολοκλήρωση	121
3.3.2. Κάθετη απο-ολοκλήρωση (αποκαθετοποίηση), ολική ή μερική	123
3.4. Εξωτερικές οικονομίες και τυπολογία παραγωγικών συστημάτων	126
3.4.1. Εξωτερικότητες: η επάνοδος των βιομηχανικών συνοικιών του Marshall	126
3.4.2. Οι εσωτερικές και εξωτερικές οικονομίες και τα ιστορικά στάδια ανάπτυξης της βιομηχανίας	131
3.4.3. Τυπολογία των σύγχρονων παραγωγικών συστημάτων	133
3.5. Βιομηχανική ανάπτυξη και τυπολογίες περιφερειών	137
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4. Εκβιομηχάνιση, μαζική παραγωγή και συντονιστικοί θεσμοί	145
4.1. Εισαγωγή	145
4.2. Η άνιση και ασυνεχής ιστορική και οικονομική γεωγραφία της καπιταλιστικής εκβιομηχάνισης	146
4.3. Η ανάπτυξη της μαζικής παραγωγής	148
4.4. Φορντικό καθεστώς συσσώρευσης και κεύσισανός τρόπος κοινωνικής ρύθμισης: ένα θεωρητικό πλαίσιο ανάλυσης	151
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5. Το πρόβλημα της χωροθέτησης	163
5.1. Εισαγωγή	163
5.2. Δυνάμεις αδράνειας και δυνάμεις αλλαγής	163
5.3. Οι διαφορετικές σχολές σκέψης	167
5.3.1. Η νεοκλασική σχολή (ή σχολή χωροθετικών παραγόντων)	167
5.3.2. Η συμπεριφορική σχολή	168
5.3.3. Η διαρθρωτική σχολή (ή σχολή της αναδιάρθρωσης του κεφαλαίου)	169
5.4. Οι αποφάσεις χωροθέτησης των επιχειρήσεων	169
5.4.1. Η διαθεσιμότητα κεφαλαίου	170
5.4.2. Η γη	172
5.4.3. Το επιχειρηματικό περιβάλλον	178
5.4.4. Πρώτες ύλες, αγορές και μεταφορικά κόστη	179
5.4.5. Η ζήτηση	184
5.4.6. Συνδυασμένοι παράγοντες κάτω από συνθήκες περιχαρακωμένης ορθολογικότητας	186
5.4.7. Εμπειρικές προσεγγίσεις	189
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6. Η άνιση χωρική ανάπτυξη	193
6.1. Εισαγωγή	193

6.2. Παράγοντες δημιουργίας και διατήρησης των γεωγραφικών ανισοτήτων	193
6.3. Προσεγγίσεις ισόρροπης ανάπτυξης του χώρου	197
6.3.1. Γεωγραφική κινητικότητα των συντελεστών παραγωγής κεφαλαίου και εργασίας	198
6.3.2. Οικονομική (ή εξαγωγική) βάση	202
6.3.3. Διαπεριφερειακό εμπόριο	204
6.3.4. Τομεακή και κλαδική διάρθρωση	206
6.4. Προσεγγίσεις άνισης ανάπτυξης του χώρου	207
6.4.1. Διαφορική προικοδότηση περιοχών με πόρους	208
6.4.2. Χωροκοινωνικός δυαδισμός	210
6.4.3. Συσσωρευτική αιτιότητα.....	213
6.4.4. Πόλοι ανάπτυξης	217
6.4.5. Στάδια ανάπτυξης και οικιστική οργάνωση (κέντρο-περιφέρεια)	220
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7. Η κρίση της μαζικής παραγωγής και οι χωρικές επιπτώσεις της.....	225
7.1. Εισαγωγή	225
7.2. Τα δεδομένα της κρίσης.....	225
7.3. Η συζήτηση για την αποβιομηχάνιση	231
7.4. Πολιτικές και προγράμματα αντιμετώπισης του προβλήματος της αποβιομηχάνισης αστικών περιοχών και προσαρμογής τους στις αλλαγές	232
7.4.1. Το πρόβλημα των κέντρων των βρετανικών πόλεων	233
7.4.2. Κατευθύνσεις του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ)	236
7.4.3. Κατευθύνσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης	237
7.4.4. Περιπτώσεις αναδιάρθρωσης αστικών περιοχών σε κρίση και επιτυχημένης προσαρμογής τους στις αλλαγές.....	238
7.5. Κρίση και αναδιάρθρωση: νέες τάσεις στις γεωγραφίες και θεωρίες της καπιταλιστικής ανάπτυξης.....	243
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8. Αναδιάρθρωση του κεφαλαίου και η αστική δυναμική του καπιταλισμού.....	247
8.1. Εισαγωγή	247
8.2. Η παραγωγή του χώρου και η διαλεκτική θεώρηση της αστικής δυναμικής.....	247
8.3. Η στρουκτουραλιστική-μαρξιστική προσέγγιση του αστικού φαινομένου	253
8.4. Σχέσεις κεφαλαίου-εργασίας, ταξική σύγκρουση και αστική αναδιάρθρωση.....	255
8.5. Συσσώρευση κεφαλαίου και αστική αναδιάρθρωση	258
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9. Συνάγοντας την «περιφέρεια» από τη διεθνή καπιταλιστική ανάπτυξη: οικονομική εξάρτηση και γεωγραφική ανισότητα	265
9.1. Εισαγωγή	265
9.2. Εξάρτηση και άνιση διεθνής ανάπτυξη	265
9.2.1. Η συνεισφορά των Luxemburg και Lenin.....	265
9.2.2. Η σχολή της εξάρτησης.....	266

9.3. Συνάγοντας την «περιφέρεια» από τη θεωρία της άνισης ανάπτυξης	268
9.3.1. Η συνεισφορά του Mandel.....	268
9.3.2. Συνάρθρωση τρόπων παραγωγής, κλαδικά κυκλώματα κεφαλαίου και περιφερειακές διαφοροποιήσεις: Η συνεισφορά του Lipietz	271
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10. Η δυναμική της συσσώρευσης του κεφαλαίου και η παραγωγή των γεωγραφικών ανισοτήτων.....	275
10.1. Εισαγωγή	275
10.2. Οι αντιφατικές γεωγραφικές ροπές της συσσώρευσης	275
10.2.1. Η τάση προς γεωγραφική ομοιογενοποίηση.....	276
10.2.2. Η τάση προς γεωγραφική διαφοροποίηση.....	278
10.3. Γεωγραφική συγκέντρωση-vs-διασπορά του κεφαλαίου και η δυναμική των τοπικών κοινωνικών συμμαχιών	280
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 11. Εργασία και χωρική αναδιάρθρωση	285
11.1. Εισαγωγή	285
11.2. Η εργασιακή προσέγγιση της χωρικής αναδιάρθρωσης	285
11.3. Αναδιάρθρωση κεφαλαίου, στρώματα επενδύσεων και χωρικοί καταμερισμοί της εργασίας	292
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 12. Γεωγραφική εκβιομηχάνιση και αναδιάρθρωση.....	301
12.1. Εισαγωγή	301
12.2. Η ανισομερής βιομηχανική μεγέθυνση.....	301
12.3. Φάσεις γεωγραφικής εκβιομηχάνισης και χωρικές δομές της παραγωγής	303
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 13. Η ευέλικτη συσσώρευση και τα όριά της	309
13.1. Εισαγωγή	309
13.2. Η κρίση της μαζικής παραγωγής και τα αίτιά της.....	309
13.3. Τα βασικά χαρακτηριστικά της ευέλικτης συσσώρευσης	314
13.4. Το ιαπωνικό μοντέλο ευελιξίας: ευέλικτος φορντισμός (τογιοτισμός-φουτζιτσουισμός).....	320
13.5. Οι γεωγραφικοί χώροι της ευέλικτης συσσώρευσης: το αρχέτυπο της Τρίτης Ιταλίας	324
13.6. Θεωρητικές αντανakλάσεις της μετάβασης στην ευελιξία	330
13.7. Η ευέλικτη συσσώρευση στο μικροσκόπιο της κριτικής	333
13.7.1. Οι δυνατότητες και οι περιορισμοί του μοντέλου της Τρίτης Ιταλίας	333
13.7.2. Η κριτική του ιαπωνικού μοντέλου ευελιξίας.....	334
13.7.3. Πόσο σημαντικές είναι οι ευέλικτες μικρομεσαίες επιχειρήσεις στον αναπτυγμένο καπιταλισμό;.....	335
13.7.4. Πόσο «βαθιά» είναι η βιομηχανική τομή;	337
13.7.5. Τα προβλήματα, οι ακαμψίες και οι αντιφάσεις της ευελιξίας.....	338
13.7.6. Οι αβεβαιότητες και τα ρίσκα της ευέλικτης απασχόλησης	343

Περιεχόμενα	11
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 14. Δίκτυα επιχειρήσεων και νέες μαρσαλιανές συνοικίες	347
14.1. Εισαγωγή	347
14.2. Από τη θεσμική σχολή της Τρίτης Ιταλίας στη σχολή εξωτερικών οικονομιών της Καλιφόρνια	347
14.3. Αγορές, ιεραρχίες και δίκτυα	352
14.4. Υπεργολαβικά δίκτυα παραγωγής	357
14.5. Τεχνολογικά δίκτυα: στρατηγικές συμμαχίες	363
14.6. Θεσμοί οικοδόμησης δικτύων: δικτυομεσίτες και υποστηρικτικές δομές	367
14.7. Προβλήματα δικτύωσης: «δεσμά που ενώνουν και δεσμά που τυφλώνουν»	371
14.8. Το θεωρητικό υπόβαθρο της παραγωγικής δικτύωσης: η υποθήκη του Marshall και η σχολή της Καλιφόρνια	372
14.8.1. Η υποθήκη του Marshall	372
14.8.2. Η σχολή της Καλιφόρνια: κόσμη συναλλαγών και εξωτερικές οικονομίες ..	376
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 15. Τεχνολογία και χωροοικονομική αναδιάρθρωση	381
15.1. Εισαγωγή	381
15.2. Η γραμμική αντίληψη της τεχνολογικής και χωρικής αλλαγής: κύκλος ζωής των προϊόντων - κύκλος κερδών	381
15.3. Οι περιφερειακές οικονομίες ως σχετικιστικοί περιουσιακοί πόροι και η δυναμική της χωρικής ανάπτυξης του σύγχρονου καπιταλισμού: τεχνολογίες - οργανισμοί - περιοχές	386
15.3.1. Η νέα χωρική οικονομία ως σύστημα σχετικιστικών περιουσιακών πόρων ..	386
15.3.2. Η αντίληψη της νέας οικονομίας ως συστήματος ανακλαστικών σχέσεων, κοινωνικών συμβάσεων και θεσμικών διακανονισμών	388
15.3.3. Τεχνολογίες, οργανισμοί και περιοχές ως συστήματα ανακλαστικών σχέσεων	390
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 16. Η νέα οικονομική γεωγραφία των υπηρεσιών	393
16.1. Εισαγωγή	393
16.2. Έννοια και ταξινόμησης των υπηρεσιών	394
16.3. Θεωρητικές προσεγγίσεις της ανάπτυξης των υπηρεσιών	399
16.3.1. Προσέγγιση τομεακής διάρθρωσης	400
16.3.2. Προσέγγιση της μεταβιομηχανικής κοινωνίας	400
16.3.3. Ρεαλιστικές προσεγγίσεις	405
16.4. Η διάρθρωση των τριτογενών αγορών εργασίας	407
16.5. Οι άνισες γεωγραφίες των υπηρεσιών	412
16.5.1. Οι γεωγραφίες των υπηρεσιών παραγωγού	413
16.5.2. Λόγοι γεωγραφικής συγκέντρωσης των υπηρεσιών παραγωγού	416
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 17. Η οικονομική παγκοσμιοποίηση υπό το πρίσμα της κριτικής Οικονομικής Γεωγραφίας	419
17.1. Εισαγωγή	419
17.2. Κυρίαρχες αφηγήσεις της παγκοσμιοποίησης	420

17.3. Γεωγραφικές φαντασίες της ομοιογενοποιητικής παγκοσμιοποίησης	423
17.3.1. Η παρακαταθήκη του Διαφωτισμού – Ο φιλελευθερισμός	424
17.3.2. Η παρακαταθήκη του Διαφωτισμού – Το Κομμουνιστικό Μανιφέστο	426
17.4. Η συμβολή της κριτικής Οικονομικής Γεωγραφίας: διαφοροποιητική παγκοσμιοποίηση και άνιση χωρική ανάπτυξη	427
17.5. Η παγκόσμια εικονική γεωγραφία των ρών ενάντια στην πραγματική γεωγραφία των τόπων;	434
17.7. Αντί συμπεράσματος	437
Επίλογος	439
Βιβλιογραφία	441
Παράρτημα: Γλωσσάρι οικονομικο-γεωγραφικών όρων	473